

8.1.2025

Inledande prov 2025

Provet inleds 8.1.2025 kl. 15.00 och avslutas kl. 17.00.

Du kan inleda provet genast när du har fått denna fil. Följ noggrant de anvisningar för avläggande av provet som du tidigare fått samt de anvisningar som ges nedan! Om man bryter mot anvisningarna kan detta leda till att provprestationen förkastas.

Anvisningarna börjar på följande sida.

Upprättande av svaren

Provet består av fyra frågor. **Högst tre svar bedöms.** Du kan välja vilka frågor du svarar på. Alla frågor är likvärdiga. Av ditt svar på en enskild fråga kan du få högst 5 poäng. Maximipoängtalet för provet är 15 poäng.

Du ska motivera dina svar. Varje svar bedöms som en helhet. Vid bedömningen fästs uppmärksamhet förutom vid kunskapen om rättsnormerna också vid kvaliteten av den rättsliga argumentationen.

Skriv dina provsvar på dator. Spara och lämna in dina svar som Word-dokument, dvs. docx-fil. Lämna in dina provsvar bara i textform. Svaren får inte innehålla bilder, videor, tabeller, hyperlänkar, inbäddade filer eller motsvarande element.

Dina svar bedöms separat från varandra. Skriv ditt svar på varje fråga i en separat fil. **Skriv som namn på varje svarsfil frågans nummer, mellanslag och ditt efternamn.**

Exempel: Examinand Elin Exemplarisk anger som namn på svarsfilen för fråga 2 "2 Exemplarisk".

Skriv ditt namn och födelsedatum samt frågans nummer i början av varje svar.

Exempel: Examinand Elin Exemplarisk, född 1.1.1990, anger i början av svaret på fråga 4 "Elin Exemplarisk, 1.1.1990, 4."

Längden på provsvaren har begränsats. **Den maximala längden på svaret på varje fråga är 5 000 tecken inklusive mellanslag.** I maximilängden räknas inte de tecken som använts för anteckning av examinandens namn och födelsedatum samt frågans nummer. Den del av svaret som överskrider maximilängden lämnas utanför bedömningen.

Inlämnande av svaren

Lämna in högst tre svar per e-post i en försändelse som bilaga till adressen tuomarinkoulutuslautakunta@oikeus.fi senast vid utgången av provtiden. **Provtiden går ut kl. 17.00.** Svar som lämnats in för sent kan lämnas obedömda.

Lämna inte in fler än tre svar. Om du lämnar in fyra svar, bedöms dina svar på frågorna 1, 2 och 3 och ditt svar på fråga 4 lämnas obedömt.

Om du avstår från att avlägga provet eller inte lämnar in ett enda svar, meddela detta till ovan nämnda e-postadress före utgången av provtiden.

Frågorna börjar på följande sida.

Fråga 1

I pressen hade man diskuterat beskattningen av Företag X. Fokus låg på de koncernarrangemang kring Företag X vars detaljer hade tagits upp i medierna. I flera inlägg ansågs arrangemangen vara omoralisk skattesmitning. Å andra sidan betraktade många skatteexperter arrangemangen som normal affärsverksamhet. Person A som var förtrogen med beskattning var ordförande för en medborgarorganisation som koncentrerade sig på skattefrågor. Hen hade publicerat en debattartikel där man ansåg att koncernarrangemang som hänför sig till Företag X är sådant kringgående av skatt som avses i skattelagarna. Hen hade undertecknat ställningstagandet på sin organisations vägnar och i eget namn. Senare deltog person A som tjänsteman vid Skatteförvaltningen i beslutsfattandet om beskattningen av Företag X.

Beskattningsbeslutet var negativt för Företag X. I beslutet hade man till skillnad från tidigare skatteår ansett att koncernarrangemangen i anslutning till Företag X var konstgjorda och att bestämmelserna om kringgående av skatt skulle tillämpas på dem. Därför inkluderades poster som under tidigare skatteår hade ansetts vara avdragsgilla i Företag X:s beskattningsbara inkomst. Eftersom Företag X inte var nöjt med avgörandet, sökte det ändring i avgörandet hos skatterättelsenämnden. Skatterättelsenämnden avlog Företag X:s yrkande. I den sammansättning vid skatterättelsenämnden som meddelade avgörandet var person A föredragande. A har långvarig särskild sakkunskap i beskattningen av skattskyldiga som liknar Företag X.

Företag X hävdar att Skatteförvaltningens beslutsprocesser har varit olagliga på grund av att person A varit jävig. Företag X påstår att person A inte borde ha deltagit i beskattningsförfarandet som gäller Företag X i något skede eftersom A varit jävig och att det över huvud taget inte borde vara möjligt för hen som tjänsteman vid Skatteförvaltningen att medverka i skatterättelsenämnden – eller med Företag X:s ord ”i rättelsekommissionen, som inte gör rättelser ens när felet ropar på rättelse”.

Bedöm Företag X:s påståenden om person A:s jäv.

Fråga 2

A läste i tidningen att avsikten är att koncentrera bevisupptagningen i rättegångar till tingsrätterna. Enligt nyheten var avsikten att göra en bild- och ljudupptagning av den muntliga bevisning som tas emot i tingsrätten, varvid vittnen och andra personer som förhörs vid rättegången inte nödvändigtvis behöver lägga fram sin berättelse på nytt vid ett eventuellt ändringssökande, såsom vid behandlingen av målet i hovrätten.

A resonerade att reformen skulle göra det lättare än tidigare att berätta om rättegångar. Upptagningar kunde spridas via egna kanaler i sociala medier, vilket skulle ge följarna en sanningsenlig bild av rättegångarna och deras innehåll.

Efter att ha satt sig in i saken tolkade A att bildupptagningar sannolikt inte kan ses någon annanstans än vid domstolarna, men att det vore möjligt att beställa ljudet av upptagningen till sig själv. Samtidigt blev det klart för A att domstolarna redan nu gör en inspelning av den muntliga bevisningen och alla intresserade kan beställa inspelningarna till sig själva. Därför beslutade A att grunda en webbplats på sociala medier där människor skulle informeras autentiskt om mål och ärenden som behandlas i tingsrätten genom att de ljudupptagningar av muntlig bevisning som spelats in i tingsrätterna utnyttjas.

Det första A beslutade att berätta om för sina följare var ett omfattande brottmål. A följde huvudförhandlingen på plats och begärde och fick av tingsrätten en ljudupptagning av förhöret med målsäganden B, som hade hörts under den andra handläggningsdagen.

A redigerade två filer av ljudupptagningen och publicerade dem på sin webbplats för sociala medier och lade till en skriftlig kommentar till båda ljudfilerna. I samband med publiceringen preciserade A att den första filen innehöll målsägandens utsagor som getts i bevissyfte och att den andra filen innehöll de bästa bitarna av processledningen hos den tingsdomare som var ordförande, inklusive de frågor som ordföranden hade ställt till målsäganden.

I de skriftliga kommentarerna i anslutning till ljudfilerna uppgav A att den första filen visade att målsägandena kunde tala sanningar med modifikation inför domstol och att de kunde åberopa att de inte längre kommer ihåg något om en viss sak tjänade deras intressen. Enligt A var syftet med den andra filen att visa att ordförandena inte kunde leda rättegångarna på ett sådant sätt att de kunde ta reda på sanningen. I kommentartexten kommenterades dessutom tingsdomarens sätt att tala, vilket enligt A skulle anses sänka tingsrättens prestige.

A:s publikation fick stor uppmärksamhet. A lovade sina följare att följa rättegången ända till slutet på plats och begärde redan på förhand av tingsrätten upptagningar av alla förhørsberättelser som hänför sig till rättegången i fråga, om förhørsberättelsen hade getts vid rättegången i allmänhetens närvaro.

Tingsrätten var medveten om A:s nya webbplats för sociala medier och även lagmannen ville diskutera praxis och principer för utlämnande av ljudupptagningar med tingsdomarna. Å ena sidan identifierades konsekvenserna för dem som ska höras vid rättegången som ett problem, å andra sidan tingsdomarnas möjlighet att sköta sitt arbete utan rädsla för osakliga försök att påverka. I diskussionen lyftes det principiellt fram att utlämnandet av ljudupptagningar kan

inverka på tingsdomarnas möjligheter att vara ordförande, om det som ordföranden säger i rättssalen även i framtiden kunde redigeras och publiceras med osakliga syften, såsom i syfte att få tingsdomaren att verka partisk.

Den mest konkreta och akuta frågan gällde A:s begäran om att få ta del av ljudupptagningarna i de förhørsberättelser som hänför sig till den pågående rättegången genast när de blivit färdiga. Tingsdomaren som var ordförande för rättegången ansåg att det är motiverat att hemlighålla ljudupptagningarna, men upplevde att hen var jävig att avgöra saken, eftersom ljudupptagningen som redan publicerats i sociala medier och kommentarerna i anslutning till den presenterade ordföranden i negativ dager. Därför har saken överförs till dig för avgörande.

Bedöm om ljudupptagningarna av de förhørsberättelser som uppkommer i den pågående rättegången ska lämnas ut till A i enlighet med personens begäran, om förhørsberättelserna har getts i allmänhetens närvaro.

Fråga 3

I åratals hade B bott i kommun X. Hen fick ett erbjudande om anställning från ett företag i kommun Y. Erbjudandet var lockande, men det förutsatte i praktiken boende i kommun Y och således anskaffning av en bostad där. B var dock inte beredd att flytta till kommun Y, utan hen ville bo i kommun X.

B övervägde sina alternativ tillsammans med C som på grund av sitt arbete hade en bostad i två kommuner. C hade konstaterat att det skulle vara lätt för B som var utan barn och utan make att flytta till en ny kommun. C sade att det var en annan situation för hen. Enligt C höll hens barn och make hen kvar i X. C hade avgjort saken så att hen hade hyrt en bostad i sin arbetskommun och hållit kvar familjens gemensamma hyresbostad i kommun X, dit hen alltid återvände under veckoslutet och som var hens stadigvarande bostad. Hen sade att lösningen är ekonomiskt möjlig, eftersom hyreskostnaderna för arbetsbostaden kunde dras av i beskattningen.

B beslöt att godkänna erbjudandet om anställning och skaffa en hyresbostad i kommun Y. Hen var dock inte beredd att bryta sina band till kommun X, där hen hade vänner, hobbyer, förtroendeuppdrag i flera föreningar och frivilligarbete. Hen betraktade sin hyresbostad i kommun X som sin stadigvarande bostad, där hen alltid bodde när arbetet inte krävde något annat. Dessutom hade hens sambo D just flyttat in i denna lägenhet tillsammans med hen. B och D har nyligen lärt känna varandra. De har varken varit gifta eller har eller haft gemensamma barn.

B uppgav i sin beskattning boendekostnaderna för hyresbostaden i sin arbetskommun som avdrag för arbetsbostad. Skatteförvaltningen godkände inte avdragen. Det här kom som en överraskning för B. På grundval av det som C berättat var hen övertygad om att hen skulle kunna dra av kostnaderna för arbetsbostaden. B överklagade beskattningen och yrkade att Skatteförvaltningen skulle dra av kostnaderna för arbetsbostaden i enlighet med de belopp som anges i inkomstskattelagen. Skatterättelsenämnden och senare förvaltningsdomstolen avslög B:s yrkanden med stöd av inkomstskattelagen. B söker ändring i förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen.

Bedöm om B:s beskattning har verkställts i enlighet med lagen och vilken betydelse Finlands grundlag kan få för avgörandet av ärendet i högsta förvaltningsdomstolen.

Fråga 4

Hovrätten behandlade ett brottmål som redan en längre tid hade varit föremål för exceptionell offentlighet. En sammansättning med tre ledamöter höll en muntlig förhandling i målet, varefter hovrätten meddelade att avsikten var att domen skulle meddelas inom 30 dagar från den dag då huvudförhandlingen hade avslutats.

Vid beslutsöverläggningen framgick det att hovrätten höll på att komma fram till ett omröstningsavgörande som klart skilde sig från tidigare rättspraxis i fråga om skyddet mot självinkriminering. Vid diskussionerna lyftes således fram 2 kap. 8 a § 1 mom. i rättegångsbalken. I paragrafen sägs det att om den rådande uppfattningen vid ett sammanträde i hovrätten, vid vilket överläggning om avgörandet i ett mål eller ärende sker, avviker från de rättsgrundsatser eller den lagtolkning som högsta domstolen eller hovrätten eller någon annan hovrätt har omfattat, får saken eller en del av den hänskjutas till förstärkt sammanträde eller plenum för behandling. Även ett mål eller ärende som annars är av principiell betydelse eller vidsträckt kan i sin helhet eller till vissa delar hänskjutas till plenum eller förstärkt sammanträde. Ett mål eller ärende i vilket muntlig förhandling har förrättats eller ska förrättas får inte utan särskild anledning hänskjutas till förstärkt sammanträde eller plenum för avgörande. Enligt 2 mom. i sagda paragraf fattas beslut om hänskjutande av ett ärende till plenum eller förstärkt sammanträde av hovrättens president.

I hovrättens sammansättning ansåg två ledamöter att målet ska avgöras i en sammansättning med tre ledamöter. Enligt den tredje ledamoten som utgjorde minoritet var däremot det avgörande i huvudsaken som sammansättningen höll på att komma fram till så problematiskt att det var motiverat att på förhand diskutera det med hovrättens president. Hen underrättade hovrättens president om saken.

När hovrättens president fick veta vilken typ av avgörande sammansättningen med tre ledamöter höll på att komma fram till, beslutade hen att hänskjuta målet till ett förstärkt sammanträde. Enligt presidenten verkade det vara fråga om ett avgörande som avviker från det rådande rättsläget och dessutom var målet av principiell betydelse och vidsträckt. Motsvarande omständigheter talade för att målet skulle hänskjutas till förstärkt sammanträde trots att det redan hade hållits en muntlig förhandling i målet.

Vid fullföljdsdomstolarna är det vanligt att ett mål hänskjuts till ett förstärkt sammanträde i det skede då utgången i målet vid prövningen av avgörandet i den sammansättning som först behandlat målet börjar bildas. Den här gången ville dock de två hovrättsråden som utgjorde majoriteten i den ursprungliga sammansättningen lyfta fram förfarandets problematiska karaktär. Enligt dem var förfarandet i sig förenligt med rättegångsbalken, men det kränkte domarnas oberoende och var problematiskt också med tanke på en rättvis rättegång. Problemet undanröjdes inte av att de senare skulle medverka vid avgörandet av målet som en del av det förstärkta sammanträdet. Som motivering anförde de att det med tanke på den alleuropeiska uppfattningen om oberoende för det första är klart att andra domare eller chefsdomare som utövar administrativ makt inte får påverka innehållet i de avgöranden som är på väg att meddelas eller hindra avgöranden med ett visst innehåll. För det andra hade

hovrättsrådet, som uttryckligen utgjorde minoritet vid prövningen avgörandet av det aktuella fallet, underrättat hovrättens president om saken, vilket ledde till att beslutanderätten hade fråntagits den ursprungliga sammansättningen. Enligt de hovrättsråd som utgjorde majoriteten i den ursprungliga sammansättningen hade detta inte skett om sammansättningen med tre ledamöter vid sin beslutsöverläggning hade kommit fram till ett annat slutresultat.

Bedöm med stöd av alleuropeisk rättspraxis (Europeiska unionens domstol, Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna) om det ovan beskrivna förfarandet kan anses problematiskt med hänsyn till domarnas oberoende.

Frågorna slutar här.